

# Hoe denkt de kerk over..... de doop?

---

## Inleiding

Wie een beetje thuis is in kerkelijk Nederland weet dat dit een van de hete hangijzers is. He-las is het de reden geweest voor veel mensen om te vertrekken uit hun gemeente, of zelfs om de gemeente uit gezet te zijn. Het is een geschiedenis vol pijn. Dus de vraag hoe de Kerk van de Nazarener tegen de doop aankijkt is niet onbelangrijk.

## De Bijbel

Als bij elke Bijbelse opdracht is het van belang om met die opdracht te beginnen. In dit geval is dat het zendingsbevel van Jezus zelf.

18 Jezus kwam op hen toe en zei: 'Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. 19 Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen, door hen te dopen in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest, 20 en hun te leren dat ze zich moeten houden aan alles wat ik jullie opgedragen heb. En houd dit voor ogen: ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld.' (Mattheüs 28)

Hier staat al een hele hoop in! Allereerst, het is geen vraag of je wel gedoopt moet worden. Als je een discipel, een leerling van Jezus wilt zijn is het antwoord klip en klaar: JA! Het Nieuwe Testament kent dan ook geen ongedoopte christenen. Vanaf de toespraak van Petrus in Handelingen 2 is de boodschap steeds dezelfde geweest:

37 Toen ze dit hoorden, waren ze diep getroffen en vroegen aan Petrus en de andere apostelen: 'Wat moeten we doen, broeders?' 38 Petrus antwoordde: 'Keer u af van uw huidige leven en laat u dopen onder aanroeping van Jezus Christus om vergeving te krijgen voor uw zonden. Dan zal de heilige Geest u geschonken worden [...] (Handelingen 2)

## Betekenis

De eerste vraag die je hierbij kunt stellen is natuurlijk, waarom? Waarom vonden onze Heer en zijn apostelen dit zo belangrijk? Paulus legt het uit in Romeinen 6:

3 Weet u niet dat wij die gedoopt zijn in Christus Jezus, zijn gedoopt in zijn dood? 4 We zijn door de doop in zijn dood met hem begraven om, zoals Christus door de macht van de Vader uit de dood is opgewekt, een nieuw leven te leiden. 5 Als wij delen in zijn dood, zullen wij ook delen in zijn opstanding.

De doop is een teken van de identificatie met Christus. Het is luid en duidelijk zeggen: ik wil bij Hem horen. Net zoals Hij zijn kruis heeft gedragen en de dood is ingegaan, moet ook ik mijn leven verliezen om het in Hem te vinden. Paulus beschrijft het heel persoonlijk:

10 Ik wil Christus kennen en de kracht van zijn opstanding ervaren, ik wil delen in zijn lijden en aan hem gelijk worden in zijn dood, 11 in de hoop misschien ook zelf uit de dood op te staan. (Filippenzen 3)

Dat is doop. Eén worden met Christus in zijn dood en opstanding. Nu klinkt dit allemaal nog erg individualistisch. Maar dat was de eerste gemeente helemaal niet. John Wesley had volkomen gelijk toen hij schreef: “Het christelijk geloof is fundamenteel een sociale godsdienst, en het omvormen tot een individualistische godsdienst is inderdaad het vernietigen ervan”<sup>1</sup>. In de eerste gemeente was heel duidelijk de doop ook de manier waarop je toetrad tot de gemeenschap, tot het lichaam van Christus. Het één worden met Christus betekende ook dat je één werd met zijn lichaam hier op aarde.

## Complicaties

### 1. Symbool of meer?

Als je dit allemaal zo leest zou je bijna gaan denken, wat is dan het probleem? Maar die zijn er wel degelijk en we zullen ze kort moeten benoemen om duidelijk te maken welke keuzen we als Kerk van de Nazarener hebben gemaakt.

We zijn namelijk nog niet klaar met de betekenis. Een van de discussiepunten door de eeuwen heen is de vraag geweest in hoeverre de doop enkel een symbool is, dan wel een handeling die daadwerkelijk iets doet in onze verlossing. Dat laatste klinkt ons misschien wat vreemd in de oren, maar er zijn wel degelijk Bijbelteksten die in die richting wijzen.

15 En hij [Jezus] zei tegen hen: ‘Trek heel de wereld rond en maak aan ieder schepsel het goede nieuws bekend. 16 Wie gelooft en gedoopt is zal worden gered, maar wie niet gelooft zal worden veroordeeld. (Marcus 16)

In de ark werden slechts enkele mensen, acht in totaal, van de watervloed gered, 21 en dat water is een voorafbeelding van het water van de doop, waardoor u nu wordt gered. De doop wast niet het vuil van uw lichaam, het is een vraag aan God om een zuiver geweten. (1 Petrus 3)

Het minste wat we hier uit af kunnen leiden is dat doop in het Nieuwe Testament zeer serieus werd genomen. Uiteindelijk lijken de teksten die aangeven dat we enkel door geloof worden behouden het zwaarste gewicht te hebben, maar voor de eerste gemeenten was het geen discussiepunt: als je geloofde in Jezus, moest je worden gedoopt. Hoe je ook aankeek tegen de vraag wat de doop nu precies “doet”.

### 2. Vorm en tijdstip

Een tweede complicatie was de vorm en het tijdstip van de doop. De eerste 1500 jaar van de kerkgeschiedenis was er vrijwel alleen sprake van volwassendoop bij bekering, en kinderdoop voor degenen die als kind opgroeiden in de kerk. Dat was logisch in een kerk met een joodse achtergrond (waar immers jongens als baby werden besneden en zo deel werden van het joodse volk en het verbond) en een cultuur waarin het collectief belangrijker was dan het individu. Dat begon te veranderen in de late Middeleeuwen en vooral in de Renaissance. Meer en meer kwam het individu op de voorgrond te staan. Kunstenaars begonnen hun werk te signeren. En ook de Reformatie had (mede) te maken met het individu die zelf de Bijbel wilde lezen, vrij van alle uitspraken van kerkelijke concilies enz. Het is dan ook logisch dat in die tijd de zogenaamde “Wederdopers” (Anabaptisten) ontstonden, die met de ogen van een individu de Bijbel gingen lezen en tot de simpele conclusie kwamen dat een baby niet kan geloven, dat je op geloof gedoopt moest worden en dus de doop pas geldig was als die aan een bewuste keuze voor God was gekoppeld. Vrij kort daarna ontstonden de baptisten<sup>2</sup> vanuit wezenlijk dezelfde cultuur en gedachtegang: een individualistisch lezen van de Bijbel.

---

<sup>1</sup> John Wesley, Works 5:296, Sermon on the Mount IV

<sup>2</sup> <http://www.baptisten.nl/over/wie-zijn-baptisten>

## Kerk van de Nazarener

In de Kerk van de Nazarener vinden we zowel invloeden vanuit de Anglicaanse Kerk (via John Wesley) als van de traditie van Wederdopers en Baptisten. Maar er moet gezegd worden dat ten aanzien van de sacramenten, er een sterke invloed van die laatste is geweest. Wat binnen de individualistische maatschappij van de 19<sup>e</sup> eeuw in de VS niet verwonderlijk is. Zoals u wellicht weet is de Kerk van de Nazarener (vooral in 1907 en 1908) ontstaan door een aantal fusies. En ondanks (of mede dankzij) het bovenstaande, was er een grote verscheidenheid aan dooppraktijken. Er was zelfs een groep die mensen alleen doopte door overgieten, omdat dit het symbool van de Heilige Geest was. Was men als kind gedoopt of als volwassene, dat maakte niet uit, voor hen gold alleen het overgieten als echte doop en ze doopten dus iedereen zo, desnoods opnieuw. Toen al deze heiligingskerken bijeen kwamen, werden de verschillen al snel duidelijk. Wat nu? Uiteindelijk vond men elkaar toch in de kern: het geheiligde hart. Daardoor ontstond er ruimte voor verschillende praktijken.

Nu moeten we wel eerlijk zijn en stellen dat door de jaren heen de doop door onderdompeling, van volwassenen, heel sterk opgang heeft gemaakt tot aan het punt dat heel wat Nazareners nauwelijks weten dat de Kerk officieel meer vormen ondersteunt en zelfs ook kinderdoop. Al merk je dat er de laatste jaren een kentering is. Ook in Nederland werd in eerste instantie alleen de volwassendoop bediend, maar sinds de jaren negentig is er een zogenaamde dubbele dooppraktijk ontstaan, in lijn met onze geloofsbelijdenis. Het wordt dus tijd die erbij te pakken. Dit is de versie zoals die is aangepast door de Algemene Vergadering van 2017:

### *Artikel XII. De Doop*

12. Wij geloven dat de christelijke doop, bevolen door onze Heer, een sacrament is dat het aanvaarden van de weldaden van de verzoening en de opname in het Lichaam van Christus tot uitdrukking brengt. De doop is een handeling waarbij de genade tot ons komt en die het geloof in Jezus Christus als verlosser verkondigt. Hij moet worden gevierd door gelovigen en geeft blijk van hun oprecht voornemen om te gehoorzamen in heiligheid en gerechtigheid.

Als deelgenoten aan het nieuwe verbond mogen ook jonge kinderen en de moreel onschuldigen gedoopt worden op verzoek van hun ouders of voogden. De kerk zal zorgdragen voor een christelijke opvoeding. De doop kan voltrokken worden door middel van besprenkelen, overgieten of onderdompelen.

U herkent hier de ruimte, maar ook het woord "symbool" is verdwenen. Letterlijk staat er dat de doop een "means of grace" is, en dat is dus meer dan een symbool.

## Praktijk

Dit alles betekent dat we als Kerk van de Nazarener hier in Dordrecht zowel kinderen opdragen als dopen. Dat we volwassenen normaal gesproken onderdompelen maar overgieten is ook al een keer voorgekomen. En ten diepste kijken we als predikanten naar het hart van de ouders wat betreft de kinderen. Als zij in oprechtheid menen het beste te kiezen voor hun kind, biedt de Kerk daar ruimte voor: opdragen of doop. En wat betreft volwassenen geloven we dat de mens door geloof behouden wordt, maar dat onze Heer Jezus wel van ons vraagt gedoopt te worden. Waarbij helder is dat de gedetailleerde en specifieke voorschriften in het Oude Testament, in het Nieuwe Testament veel minder specifiek en gedetailleerd zijn. Ondermeer op basis van de Griekse woord voor dopen, "*baptidzo*", wat onderdompelen en ook

wel doordrenken betekent (als een stof in een verfbad, bv) hebben veel christenen tegenwoordig een voorkeur voor onderdompeling. In de Orthodoxe Kerken worden zelfs baby's volledig ondergedompeld. Die laatste traditie kennen wij niet, in het Westen wordt dat veelal gedaan via besprenkelen. Het is natuurlijk helder dat je daarmee wat verder weg staat van de oorspronkelijke vorm. Maar zoals hiervoor al uitgelegd, is het wel typisch Kerk van de Nazarener om daar geen doorslaggevend punt van te maken.

29-11-2017